DOI: 10.7816/idil-01-02-06

SANATSAL BİR OBJE OLARAK KADIN VE BAZI TOPLUMLARDA KADINA BAKIŞ

Yrd. Doç. Nurettin GÜLAÇTI[1]

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, tarihin belirli dönemlerinde ruhani bir varlık olarak saygı gösterilen kadının, sanatsal bir obje olarak sanat ürünlerindeki yerini ve buna bağlı olarak kadının sanatçı kişiliğini irdeleyip, tarihsel süreç içerisinde kadına yüklenen toplumsal değerlilik ya da değersizlikleri ortaya koymaktır. Kadın, M.S. 6 yy. lar' da Arap cahiliyesin de henüz çocuk yaşta iken utanç vericilikleri nedeniyle babaları tarafından diri diri toprağa gömülerek öldürülmüşlerdir. Ayrıca bazı kadınlar sanatçı kişilikleri ve yapmış oldukları sanat eserleriyle de gündemdeki yerlerini korumaktadırlar. Kalkolitik ve Neolitik çağlarda, özellikle de Hititler ve Frigler döneminde kadın, hem işlevsel hem de sanatsal ürünlerde doğurganlığı göz önünde bulundurularak, "Ana Tanrıca" olarak sembolize edilmiştir. Bu devirlerde kadın sembolü, seramik ürünlerde idol veya amulet olarak şekillendirilirken; Roma, Bizans ve Hellenistik dönemlerde mermerden heykel figürü olarak ortaya konmuş; böylece kadının toplumsal açıdan önemi ve onun geçmişten günümüze devam eden sürekliliği vurgulanmıştır. Bu bir anlamda erkek benliğinin hayal dünyasında oluşturduğu eserlerinin arka planında, kadının bazen tanrı olarak ilahlaştırıldığı bazen de sanat eserlerinde estetik bir obje olarak yansıtıldığını göstermektedir. Bunun yanı sıra kadın, hemen hemen her sanatçı ve tasarımcının mitolojide var olduğu şekliyle Tanrıça Venüs (Afrodid) veya Helen; gerçek yaşamda ise toplumsal bir varlık olarak karşılığını güzellik abidesi bir değer olarak bulan bir fenomen şeklinde ya resmedilmiş veya kabartmalara plastik etki veren bir imaj olarak yerleştirilmiştir. Ancak tarihi süreç içerisinde kadın, bazen haksız muamelelere maruz kalmış ve hatta şeytani ruhları içerisinde barındıran bir varlık olarak da görülmüştür. Fakat ister tanrısal bir varlık isterse şeytani bir varlık olarak görülmüş olmasına rağmen kadın, geçmişten günümüze bir sanat nesnesinin parçası olarak sanatçılara her zaman ilham kaynağı olmuştur. Değişen toplum yapısına paralel olarak kadın, bir sanat nesnesi veya sanat eserinin plastik elemanı iken, şimdilerde kendisi sanat eseri veya nesnesini ortaya koyan sanatçı konumundadır. Bu olgu toplumun kadına bakış açısının değiştiğinin ve kadının kendisini evrende konumlandırdığının bir göstergesidir. Günümüzde insan haklarındaki değişim ve yeni yasal düzenlemeler çerçevesinde oluşturulan kanunların kadınlara getirdiği korumacı haklara karşın kadının maruz kaldığı aile içi şiddetin devam ettiği de görsel ve yazınsal medyalarda okunup

[1] Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü, Kütahya; ngulacti@gmail.com

duyulmaktadır. Tüm olumsuzlukların yanı sıra kadınların sanatsal bir obje olarak ve sanatçı kişilikleriyle bugün çok farklı konumda oldukları da bilinmektedir. Ayrıca bazı kadınlar sanatçı kişilikleri ve yapmış oldukları sanat eserleriyle de gündemdeki yerlerini korumaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Sanat, Mitoloji, Ana Tanrıça.

WOMEN AS AN ARTHISTIC OBJECT AND A VIEW TO WOMEN IN SOME CIVILIZATIONS

ABSTRACT

The aim of this study is to present respectability and disrespectfulness and the place of woman that was respected as a spiritual creature as an art object in art works, to examine her artist personality in history and to emphasize the social importance of woman. Woman in Chalcolithic and Neolithic Ages, especially in Hittites and Phrygians, was symbolized as “Mother Goddess” in both functional and artistic works by considering the fertility of woman. In 6AD, in the middle east prior to islam, girls had just been buried alive, while they were at their mothers’ knees due to the shame they brought to their family .While woman theme was shaped as idol an amulet with ceramic forms in these periods, she was presented as marble sculptures in Roman, Byzantine and Hellenistic periods, thus, her importance for society and her persistence from the past to this day were emphasized. It shows that woman was reflected as both a goddess and an aesthetical object in the art works of men. Moreover, woman was not only presented as either Goddess Venus (Aphrodite) or Helen by almost every artist but she was also either painted or placed in relives as an image showing plastic effect. Although woman was sometimes treated insupportably and she was sometimes seen as a creature that harbours devil spirits, she has always been source of inspiration for art and artists. Today changes in human rights and new legal regulations, brought women protection to domestic violence, has been made. However, in the printed media and visiual media, it has been mentioned that domestic violence has not yet ceased . While woman once herself was an art object or plastic element of art work, she is now the creator of art works. This is an indication of the fact that the perception of society for woman has changed and the place woman placed herself in the universe.

Key Words: Woman, Art, Mythology, Mother Goddess.

Giriş

İnsanoğlunun yaratılışından bugüne kadar hangi toplumda ve çağda olursa olsun, kadın, vazgeçilmez bir varlık olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak kadının vazgeçilmezliğinin aksine, kadın ve erkek arasındaki cinsiyete dayanan bir ayrımcılık irdelendiğinde erkek üstünlüğü öne çıkmaktadır (Kızılkaya, 2004:63). Fakat kadın cinsiyet açısından genelde ikincil planda olsa da, anaerkil toplumlarda tanrısallaştırıldığı da görülmüştür. Bunlardan biri sayılabilecek olan Ana Tanrıça kültü, insanın psikolojik ve toplumsal gelişiminin ilk basamaklarına yerleştirme konusundaki çabalarının ortak özelliğidir. Bu zamanla öyle bir hal almıştır ki ana tanrıçaya duyulan inanç, kendi zamanı içinde evrensel bir değere ulaşmıştır (Roller, 2004:37).

Kadın, toplumsal yaşam içerisinde yer yer tanrısallaştırılmış olsa da, tarih boyunca değerlilik ya da değersizlik değişkeni ile yüz yüze kalmıştır. Kadının bu durumu, ona bakışın bir tür yansıması olarak biçim kazanmıştır. Bu bakış açısı içerisindeki gurupta yer alan sanatçı için algılama ve yansıtma farklı olurken, bir reklam tasarımcısı için durum daha farklı algılanmış ve kadın olgusu veya yansıtılma biçimi ona göre biçim kazanmıştır. Kadına verilen değer veya değersizlik, bazen pragmatik açıdan bir nesne, bazen toplumsal bir fenomen olarak eş, ana veya tanrıça, bazen de izlenilesi bir estetik obje olduğunu kabullenen bir bakış açısıyla değerlendirilebilir. Hangi yüzyılda olunursa olunsun kadına tanınan haklar mutlaka delinmiş ya da istismar edilmeye kalkışılmış ve kalkışılacağı da varsayılmaktadır. Hiç şüphesiz ki kadın sanatsal bir obje olarak da her zaman varlığını sürdürüp hem kadın ve hem de erkek sanatçılara esin kaynağı olacağı da muhakkaktır.

Bu çalışmanın konu ve kapsamı her ne kadar geniş bir araştırma sahası oluştursa da asıl değinilmek istenen günlük yaşamımızda önemli bir yeri olan kadına değişik zaman ve toplumlarda ki genel bakış açısını ve kadınlara kadınlar dışında yüklenen imgesel sıfatlara dikkat çekmektir. Ayrıca araştırmanın literatür taraması kapsamında yapılması nedeniyle, araştırma belli başlı alt başlıklarla da sınırlandırılmak istenmiştir. Araştırmada genel içerik olarak Neolitik, Kalkolitik, Tunç Çağı, Hitit, Frig, Roma, Bizans, Hellenistik dönemler, Orta Çağ Avrupası, İslamiyet Öncesi ve Sonrası ile günümüz kadının sanat eserlerinde sanatsal bir obje olarak kadının yeri, sanatçı kişiliği ve bazı toplum ve uygarlıklarda kadına bakış konuları ele alınmak istenmiştir.

Tarih Boyunca Bazı Toplum ve Uygarlıklarda Kadının Toplumsal Yeri ve Önemi

Kadın, yaşayan bir toplumun, bir milletin temel öğelerinden birisidir. Erkeği ve çocuklarıyla beraber, o toplumun içinde binlerce yıl geriden gelen bir yaşamın " Tarih'ini aktarır" ve "Geleceğe" de o taşır (Göksel, 1993:1). Hatta Aleksandra Kollonti, "Toprağı ilk işleyen analardır. Bilgiyi ortak bilince taşıyan analardır. Ateşi, insanlığın hizmetine sunan analardır. Yünü eğirip kumaş dokumayı bulan analardır. Sanatın ilk uygulayıcıları analardır. Yerleşik yaşama geçişi bulan analardır…" der (Kızılkaya, 2004:7). Bu yüzden kadın, tarihin başlangıcından beri, soluksuz bir anlatımın ifadesi olmuştur. Bazen çanak-çömlek yapan, bazen kendi sesinde boğulmasına göz yumulan kadın, her zaman erkeklere ilham kaynağı olmuş üzerlerine şiirler, romanlar yazılmıştır. Aslında tarih, kadının yaşamın her alanında olduğunu göstermiştir (Esirgen, 2012:1).

M.Ö. Neolitik, Kalkolitik, Tunç Çağı, Hitit ve Frig Dönemlerinde Kadına Bakış ve Kadının Toplumsal Yeri

Kadın, Neolitik ve Kalkolitik çağlarda, Hitit ve Frigler döneminde doğurganlığından dolayı tanrıların en büyüğü olan "Ana Tanrıça" olarak taçlandırılmıştır. "Kybele" adı ile de bilinen Ana Tanrıça, aynı zamanda bütün tanrı ve tanrıçaların anasıdır. Kybele, bolluğu ve bereketi de simgelemektedir. Bunun içindir ki kadın, obje olarak seramik formlarda sonsuza dek yaşatılmak istenmiştir (Fotograf 1).

Fotograf 1. Neolitik Çağ Ana Tanrıça Seramik ve Mermer Örnekleri

Ana Tanrıça heykelciği. Pişmiş Toprak. Yük. 20cm. Çatalhöyük. M.Ö. 5750 Ana Tanrıça Tahtta Oturmakta ve Doğum Yapan bir Kadını Belirtmekte, Tahtın iki yanında Kutsal Hayvanlar yer almaktadır.

İkiz Tanrıça Heykelciği. Mermer. Yük. 17.2cm. Çatalhöyük. M.Ö. 6000 İlk Yarısı.

Çocuklu Ana Tanrıça Heykelciği. Pişmiş Toprak. Yük. 8.3cm. Hacılar. M.Ö.6000 ortaları.

(Alıntı: Temizer, Anadolu Medeniyetleri Katalogu, s.27, 30, 32)

Kadın teması, Kalkolitik ve Tunç Çağı seramiklerinde idol, amulet ve tanrıça olarak şekillenmiştir. Kybele yeryüzü tanrıçası ve aynı zamanda bir dağ tanrıçası idi, fakat aynı zamanda da bir ay tanrıçası idi (Halikarnas Balıkçısı, 1955:75-88). Ziraat tamamı ile dini içerikten oluşmaktaydı ve kadın üstündü. Günümüzde özellikle de kırsal alanda yaşayan kadınlar, eğitim, sağlık, gıda ve beslenme ile tarımsal üretim alanlarında erkekler ile kıyaslanamayacak kadar fazla sorumluluk ve iş yükü üstlenerek, toplumsal önemlerini ve yüklerini bir kez daha göstermişlerdir (Tekelioğlu, 2009:56) (Fotograf 2).

Fotograf 2. Kalkolitik ve Tunç Çağı Ana Tanrıçaları

Oturan Tanrıça heykelciği. Pişmiş Toprak. Yük.32.5cm. Canhasan. M.Ö.5000 ilk yarısı

Kadın heykelciği (İdol).Gümüş ve altın..Yük. 25cm. Hasnoğlan M.Ö. 3000 sonu

Çocuğunu emziren kadın heykelciği. Tunç. Yük.21.5cm. Horoztepe. M.Ö.3000 sonu

(Alıntı: Temizer, Anadolu Medeniyetleri Katalogu, s.53,74,75)

Eski Anadolu Uygarlıklarından olan Hititlerde kadın, Kubaba, Kumpapa ya da Kupapa adlarıyla anılmış; Frigler döneminde ise Frig ana tanrıçası olarak bereketi temsil etmiştir (Cihaner Keser, 2010:188). Bu dönemlerde kadın güneş tanrıçası olarak karşımıza çıkmaktadır (Fotograf 3).

Fotograf 3. Hitit ve Frig Sanatında Kadın

Güneş tanrıça'sı heykelciği. Tunç. Yük.11cm. Alacahöyük. M.Ö.14-13.yy.

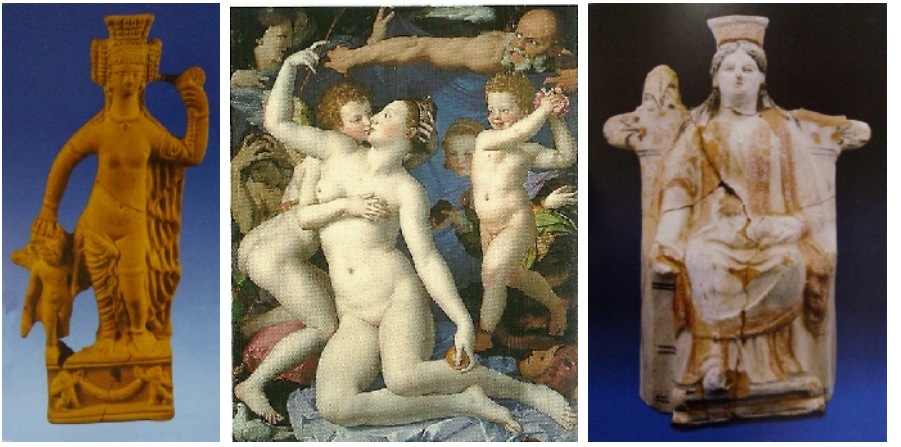
Kybele heykeli. Kireçtaşı. Yük. 1.26 m. Boğazköy'de Frigler'e ait büyük kale kapılarından birinin avlusunda bulunmuştur.

(Alıntı: Temizer, Anadolu Medeniyetleri Katalogu, s.136,183

M.S. Roma, Bizans ve Hellenistik Dönemlerde Kadına Bakış ve Kadının Toplumsal Yeri

Kadın, Roma uygarlığında Magana Mater (Ulu Ana) olarak isimlendirilirken, aynı Roma medeniyetinde değil köleler ve cariyeler " Romalı bir kadın" bile hiçbir vakit hür değildir. Kadın evlendiğinde aynı zamanda kocasının kızı da olmaktadır (Sarıcık,1999:13).

Kadın, Bizans ve Hellenistik dönemlerde bazen kille şekillendirilerek bir form, bazen de mermer yontularak bir heykele dönüştürülmüş kadının toplumsal yeri ve ruhani varlık olarak da önemi vurgulanmak istenmiştir. Böylece farklı coğrafyadaki tanrıçaların kültlerindeki benzerlikler, ayrılan yönler ve daha sonraki zamanlara olan etkileri de belirlenmiştir (Çelik, 2010:373). Bu dönemde kadınlar, Ana Tanrıça kültünde kutsanmışlardır. Kadın mitolojide Tanrıça Venüs (Afrodit) ve Helen gibi güzellik abidesi olarak da resmedilmiş ve bazen de heykel biçiminde tasvir edilmiştir (Fotoğraf 4).

Fotoğraf 4. Roma ve Hellenistik Dönemlerinde yapılmış Seramik Tanrıça heykelleri

Eroslu Afrodit. Pişmiş Toprak. Yük.30cm. Roma Dönemi.

Venüs

Ana Tanrıça (Kybele) heykelciği. Pişmiş Toprak. Yük. 14.5 cm. Gordion. Hellenistik Dönem.

(Alıntı: Temizer, Anadolu Medeniyetleri Katalogu, s.224,247)

(Alıntı: Little,. İzimler, s.38)

Orta Çağ Avrupa'sında Kadına Bakış ve Kadının Toplumsal Yeri

Tarih sayfaları incelendiğinde şüphesiz ki kadına karşı yapılan haksız ithamların ve yakıştırmaların olduğu da görülür: "Hayatta kadına hep savunmasız gözüyle bakılmış ve kadın, açık saldırıların hedefi durumuna gelmiştir." (Al, 2012:1). Bu saldırılardan biri de Ortaçağ Karanlığında şeytana tapmanın cadılıkla eşdeğer olduğu anlayışı, kadının doğasında var olan bir olgu olduğu düşüncesidir. Bu durum batı toplumunda uzun süre sürmüştür. Bazı varsayımlar veya gerçekler, kadınların büyücülükle suçlandığını dahi göstermiştir (Sallmann, 1996: 61). Cadılık Ortaçağın kara efsanelerine kötü bir ünle ve büyük ölçüde söylemsel olarak girmiştir. Ayrıca ortaçağda kadının konumunu belgeleyen kaynaklara bakıldığında, kadınları süt sağmak gibi günlük işleri yapan kişi olarak da gösterir. Yine "Ortaçağda kadınlarının sanatsal ve entelektüel eğitim alma hakkının sadece soylu aileden gelme şartına bağlı olduğu da belirtilir. Bu dönemde yapılan sanatın çoğunluğu manastırda gerçekleşmiştir. Kadınların öğretmenlik yapması bile yasaktır, çünkü kadınlar ancak bir dinleyici olabilirdi" (Baylan, 2012,1). Bu anlayışa paralel olarak Ortaçağ karanlığında yapılan gravür veya yağlıboya resimlerde kendini göstermiştir (Fotograf 5).

Fotoğraf 5. Cadılar

Bilib'in bir Rus masalını canlandırması

Shkespeare'in Bütün Eserleri'nin gravür baskısından

(Alıntı: Sanatdünyamız, s.60,64)

İslamiyet Öncesi ve Sonrası Kadına Bakış ile Kadının Toplumsal Yeri

İnanç açısından da düşünüldüğünde kadına bakış açısının İslamiyet öncesiyle sonrası arasında farklılıkların olduğu çok açık bir şekilde görülecektir. Örneğin İslamiyet'ten önceki bazı Arap toplumlarında (kabilelerde) kız çocukları değersiz bir varlık olarak görüldükleri için diri diri toprağa gömülürlerken, İslamiyet ile birlikte "cennet annelerin ayağı altındadır" inanışı ile kadına bakış açısı değişmiştir. Görüldüğü gibi kadına bakış her çağ'da, her toplumda ya da inanışta kendini farklı bir şekilde göstermektedir. Genel olarak söylene bilir ki dinsel inanışların da toplumların kadına bakış açısı üzerinde büyük etkisi bulunmaktadır. Değişen uygarlıklar ve onların genel anlamdaki kadına bakışlarını gösteren resimler de tarih sayfalarında zaman zaman karşımıza çıkmaktadır (Fotograf 6).

Fotograf 6. Kadınlar

Bakire, xıv yy.sonu Transfiguration Müzesi, Yunanistan

Levni xvıı yy. ilk yarısı, Topkapı Sarayı Müzesi

Asıl kadın, Anonim gravür, xvıı.yy., Ulus, Kitaplık, Paris

(Alıntı: Sanatdünyamız, s.42, 52,70)

Birçok defa hak ettiği değeri görmeyen kadın, kapalı kapılar ardında terk edilip, yaşam alanının daraltılması ile kimi zaman ruhsal bunalımlara sürüklenmiş; kimi zaman da adını kendilerinin de koyamadıkları bir güç savaşına sevk etmiştir. Bu savaşta hep yenilgiye mahkum olan kadın, çağımızın ekonomik yapısının değişmesiyle, hayata atılan kadının rolü, değişmeye başlamış ve birçok rolü üstlenerek kendisine yeni bir kimlik kazandırmıştır. O artık sadece evde çocuklarına bakan bir anne değil, aynı zamanda evine ekonomik katkıda bulunan bir birey olmuştur. Bu yolda didinip duran kadının, bu süreçlere gelmesi o kadar kolay olmamıştır. Yüz yıllarca ataerkil bir yapıda yürüyen toplumumuzun kadınları, bu yeni kimlikleri ile benimsemesi hayli zaman almış birçok engeller atlatılarak bugünlere gelmiştir (Al, 2012:1).

Fotoğraf :7 Nurettin GÜLAÇTI tarafından yapılmış olan Seramik ve Cam Ana Tanrıçalar,

(Alıntı ve Fotoğraf: Nurettin Gülaçtı)

Günümüzde Kadına Bakış ve Kadının Toplumsal Yeri

Günümüzde insan haklarındaki değişim ve özelliklede Türkiye'deki yeni yasal düzenlemeler çerçevesinde oluşturulan kanunların kadınlara getirdiği korumacı

kazanımlara karşın kadınların sık sık maruz kaldığı aile içi şiddetin tüm dünya'da devam ettiği görsel ve yazınsal medyalarda okunup duyulmaktadır. Tüm olumsuzlukların yanı sıra kadınların sanatsal bir obje olarak ve sanatçı kişilikleriyle bugün çok farklı konumda oldukları da bilinmektedir. Bugün kadınların elde ettikleri kazanımlara baktığımızda ve kadın sanatçıların da gittikçe toplumdaki yerini alması ile, kadının toplumsal ve bireysel değerliliğinin sanat olgusu açısından da önem kazandığını göstermektedir. Kadın aynı zamanda toplumsal sorun ve olayları bazen kişisel ve toplumsal hareketliğin çözümünü kolaylaştıran, kimi kez kitleleri evrensel boyuta taşıyan, bazen de toplumsal sorunları ve çatışmaları eritmeye çalışarak uyum ortamı yaratmaya çalışan siyasi bir lider olmuştur. Üstlendiği gizli ve aşikar görev olgusuyla, baskılanışına ve kendisine dayatılan toplumsal yükümlülüklerine karşın toplumsal yaşamı dengeleyici tavrıyla var olan kadın sanatsal imgesiyle de özdeşlik göstermiştir. "Oluşan bu benzerlik kadın-sanat buluşmasını uyumlu ve kusursuz kılmış ve yeni oluşumlara tanıklık edilmesine olanak sağlamıştır" (Akgül, 2010:3).

Kadın, yaradılışından gelen özelliği ile zaten yaratıcı bir varlıktır. Bugün sayıları giderek artan kadın sanatçıların tarihsel gelişimine baktığımızda, onların hem doğal özellikleri, hem de toplumların getirdiği birtakım değişmezmiş gibi görünen kalıpları ve baskıları yüzünden sanat alanındaki sayılarının erkeklerden daha az olduğunu görmekteyiz. Sanat alanında sayıları bu kadar az olan kadınların, sanatın bütün dallarında erkek sanatçılar tarafından gözlemlendiği, yorumlandığı kısacası eserlerine yansıdığı; onun fiziksel, görsel ve estetik zarafetiyle ressamlara, şairlere, yazarlara ve neredeyse tüm sanatçılara ilham kaynağı olduğu görülmüştür. Bunun en güzel örneklerinden biriside Salvador Dali'nin resimlerinde kadın imgesini Sürrealist bir yaklaşımla resmetmesidir (Fotoğraf 7) (Fotograf 8).

Fotograf 8. Salvador Dali "Kadınlar"

(Alıntı: Chronologie, Salvador Dali, s.6,8)

Kadının toplum içerisindeki vazgeçilmezliğinin aksine sosyal ve toplumsal değeri hak ettiği ölçüde anlaşılmamıştır. Hiç şüphesiz ki erkekten farklı fiziki görünümü ve ruhani yapıya sahipliği ile kadınlar, en doğru şekliyle birbirlerini anlarlar. Bu bağlamda "kadınların kadın sanatçılar tarafından ele alınıp eserlerinde yansıtmış olmaları, bizlere her zaman farklı bir bakış açısı sunmaktadır" (Argın, 2010: 24) (Fotograf 9).

(Fotograf 9). Türk Ressamlara Ait Resim Örnekleri

Nazlı Ecevit (1900-1985), Keriman'ın portresi, kağıt üzerine yağlı boya

Celile Hanım (1883-1956),Kadın portresi, kağıt üzerine pastel.

(Alıntı: Sanat Dünyamız, s.162, 163)

Türk toplumundaki genel gelişim süreci boyunca kadına verilen önem ve ayrıcalıklar, sonrasında kadının birey olarak yaşadığı değişimleri de beraberinde getirmiştir. Ancak, kadın sanatçının birey olarak kendinde yaratma cesareti ve kararlılığını bulması, bilgi birikimi ile sanatsal tavra zemin hazırlayacak biçimde ve yaratmaya yön verecek olan eğitime önem vermesine yol açmıştır (Sağlam, 1996:161-164). Yüzyıllarca kadın, konumlandırıldığı durumdan kurtulamaması ve dış dünyaya açılamaması birçok kadın sanatçının kendisini ifade edebilmesine ket vurmuştur. Ancak günümüzde bu durum kadınlar lehine farklılaşmıştır. Kadın sanatçılar, her alanda kendilerini kabul ettirme yolunda büyük bir yol kat etmişlerdir (Baylan, 2012:1). Buna paralel olarak kadınlar sanatın hemen bütün dallarında

başarılara imza atmışlardır. Türk toplumunda farklı açılardan kendini ortaya koyan kadın, son yıllarda plastik sanatlar alanında kendine önemli bir yer edinmiştir. Kadın, varlık olarak toplumsal yaşantı içinde her zaman farklı muamelelere maruz kalabilme ihtimali olsa da, onun toplumsal yeri ve sanatsal obje olarak önemi hep var olacaktır (Fotoğraf 10).

Fotograf 10. a) Füreyya Koral b) Güngör Güner c) Zehra Çobanlı'ya ait Seramik Çalışmaları.

(Alıntı: http://4.bp.blospot.com/)

Sonuç

İnsanın yaradılışıyla beraber kadının varlığı ve önemi her zaman ön planda olmuştur. Tarih boyunca kavimlere, milletlere, uygarlıklara veya medeniyetlere bakıldığında tüm toplumlar kendi anlayışı ya da inancı çerçevesinde kadını bir yere konumlandırmışlardır. Bu anlamda kadın, bazen Tanrıça bazen içine cin girmiş bir cadı olarak karşımıza çıkarken zaman zaman da mitolojide bir heykel veya güzellik abidesi olarak görülür. Kadın birçok toplum ve uygarlıklar da her ne kadar vazgeçilmez bir değer olarak karşımıza çıkıyorsada yinede hak ettiği değerin verilmediği itilip kalkıldığı ikinci sınıf bir insan müamelesi görmüştür. Bu nedenledir ki kadın değerlilik ile değersizlik arasında kalmıştır. Kadın yine tarihin hemen her evresinde şairlere, ressamlara, edebiyatçılara, heykeltıraşlara ve sanatın tüm dalında uğraş veren sanatçılara ilham kaynağı da olmuştur. Kadın günümüz dünyasında da insani vasıf ve yetenekleriyle hak ettiği konuma henüz ulaşamamıştır. Çelişkilerle dolu tüm yaşantılarda Ancak Kadın, bugüne kadar yine de ister aile içerisinde, isterse toplumda ve sanat dünyasında hak ettiği değeri yeterince bulduğu söylenemez. Bununla birlikte kadın, yakın geçmiş ve şimdilerde ve her geçen gün hem kendi çabaları hem de toplumun bakış açısında değişme ile birlikte daha iyi konuma gelmiştir. Kadının fiziksel farklılığı ve olaylara bakışıyla da özel konumunu ortaya koymaktadır. Kadın, günümüzde sanat dünyasındaki önemini ve vazgeçilmezliğini tüm çevresine bir kez daha göstermiştir. Ayrıca günümüz kadınlarının eğitim ve hayat koşullarındaki haksız rekabetlere maruz bırakılmaması için devlet tarafından kanunlarla daha da güçlendirilmeleri gereklidir. Hele de 2012 yılında oluşturulması planlanan yeni Anayasanın hazırlanmasında, kadınlar kendi beklenti ve önerilerini, kadın dernekleri vasıtasıyla meclis Anayasa komisyonuna iletmeleri, kendi haklarına sahip çıkmaları bakımından da çok önemlidir. Kadınlar sanat alanındaki konumlarını haklı ve yasal mücadeleyle daha da pekiştirecekleri muhakkaktır. Sonuç olarak denebilir ki kadın sanatsal bir obje olarak her dönemde daima ilgi odağı ve ilham kaynağı olmuştur. Kadın bunun yanında yine her dönemde hak ettiği gerçek ilgi ve değeri görmemiştir. Kadın çağlar boyunca bir estetik abidesi, anne, bacı, kardeş, sanatçı, politikacı, lider, bürokrat ,aktrist vs. olmuşsa da her zaman gerçek saygıyı görmemiştir. Kadınlar günümüzde geçmişle kıyaslanmayacak kadar yasal haklar elde etmişseler de yinede belirtildiği gibi birçok defa geçmiş dönem kadınlarıyla paralel bir yaşam içindedirler. Kadınlar geçmişte olduğu gibi bugün ve yarında toplum için bir denge, güç, aşk, ilham kaynağı, sanat objesi ve sanatçı kişiliği ile hep varlıklarını sürdürecektirler.

KAYNAKÇA

Akgül, Kamile, (2010), "Yükümlülükleri Bağlamında Kadın-Sanat Özdeşliği ve İletişimi", Selçuk Ün., 3. Uluslararası Bir Bilim Kategorisi Olarak 'Kadın', Edebiyat ,Dil, Kültür ve Sanat Çalışmalarında Kadın Sempozyumu, ,s.3, Konya.

Cihaner Keser,Sezer (2010), "Mehmet Aksoy Heykellerinde Ana Tanrıça Kibele Figürleri", Selçuk Ün., 3. Uluslararası Bir Bilim Kategorisi Olarak 'Kadın', Edebiyat ,Dil, Kültür ve Sanat Çalışmalarında Kadın Sempozyumu, ,s.188, Konya.

Çelik,Murat (2010), "Antik Dünya Mitolojisinde Bereket Tanrıçaları", Selçuk Ün., 3. Uluslararası Bir Bilim Kategorisi Olarak 'Kadın', Edebiyat ,Dil, Kültür ve Sanat Çalışmalarında Kadın Sempozyumu, ,s.375, Konya.

Al, Canan, Soluksuz Bir Anlatım Kadın,http://blog.milliyet.com.tr/cananal, (16.01.2012).

Argın, Kibele Kıvılcım, (2010), "Kadın Sorunlarının Ressamı, "Çiğdem Buçak Telli", Selçuk Ün.,3.Uluslararası Bir Bilim Kategorisi Olarak 'Kadın', Edebiyat, Dil, Kültür ve Sanat Çalışmalarında Kadın Sempozyumu, s.24, Konya.

Baylan, Deniz, "Sanat Tarihi ve Kadın Sanatçı", Bianet Kadının Penceresi, http://bianet.org/Kadın/Sağlık/44373, (16.01. 2012).

Chronologie, Eine, (1983), Salvador Dali, The Hamlyn Publishing Group Ltd., s.6-8, Germany.

Esirgen, Özge, Sanat ve Kadın, http://www.indigodergisi.com/arsiv/ozge30.htm (16.01.2012)

Göksel, Burhan, (1993), Çağlar Boyunca Türk Kadını ve Atatürk, Kültür Bakanlığı Yayınları/906, ,s.1, Ankara.

Halikarnas Balıkçısı, (1955) Anadolu Tanrıları, Yedi Tepe Yayınları, s.78-88, İstanbul.

Kızılkaya, Hüseyin, (2004), Ana Soyluluktan Günümüze Kadın, İlya Yayınevi Matbaası, s.7-63, İzmir.

Little, Stephen, İzimler, Yem Yayın, 2.Baskı, s.38

Roller, Lynn E., (2004), Ana Tanrıçanın İzinde, Çeviren: Betül AVUÇ, Hemer Kitapevi, s.37, İstanbul.

Sağlam, Mümtaz, (1996), "Kimlik Sorunları Açısından Yeni Kadın ve Resim İlişkisi", Sanat dünyamız Kültür Dergisi, Yapı Kredi Yayınları, Sayı:63, s.161, İstanbul.

Sallmann, Jean-Michel, (1996), "Cadı", Sanat dünyamız Kültür Dergisi, Yapı Kredi Yayınları, Sayı: 63,s.61, İstanbul.

Tekelioğlu, İlkay, (2009), Aile Yaşantısında ve Kırsal Kalkınmada Kadının Rolü, Kütahya, İl özel İdaresi Dergisi, Sayı:9, Yıl:3, Ay: Nisan, s.56, Kütahya.

Temizer, Raci, (1979), Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Ak Yayınları Sanat Kitapları Serisi:5, s.12.

Sarıcık, Murat,(1999), Osmanlı'da Kölelik, Cariyelik ve Harem, s.13,Isparta.

http://4.bp.blospot.com/